

Høringsuttalelse – søknad om uttak av ferskvann fra Oppoftevannet til landbasert oppdrettsanlegg i Lundevågen

Jeg viser til søknad om uttak av ferskvann fra Oppoftevannet til bruk i landbasert oppdrettsanlegg i Farsund.

Jeg ber om at søknaden avslås.

1. Rettslig utgangspunkt

Etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 8–12 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfold bygge på:

- tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag (§ 8)
- føre-var-prinsippet (§ 9)
- vurdering av samlet belastning (§ 10)
- at tiltakshaver bærer kostnadene (§ 11)
- bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Disse prinsippene skal ikke bare nevnes, men legges til grunn som reelle rettslige føringer i vurderingen.

2. § 8 – Kunnskapsgrunnlaget

Oppoftevannet er et uregulert vann med begrenset nedslagsfelt, til tross for sin størrelse og lengde, med tilførsel fra kun fire bekker. Det meste av vannet har god dybde ja – men det er også partier både sør og nord i vannet med betydelig grunnere forhold. Området er kjent for rikt biologisk mangfold, inkludert stabilt hekkende fiskeørn, musvåk, ender, vadefugl, bever og god fiskebestand. Et meget spesielt vann med en særegen og vill natur som i dag fremstår som nesten uberørt bortsett fra lokal skogsdrift.

Det er grunn til å stille spørsmål om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig når det gjelder:

- effekten av kontinuerlig uttak på ca. 200 l/s i forhold til nedslagsområdet
- konsekvenser av vannstandsvariasjoner på opptil 1,2 meter i tillegg til de naturlige svingningene gjennom året
- hvordan vil tørrår påvirke vannstanden når det i tillegg skal tappes 200l/s uansett nivå
- påvirkning på strandsonens biologiske produksjon
- langsiktige effekter på fisk, insekter og fugl

Der kunnskapen er mangelfull, kan tiltak ikke tillates uten videre.

3. § 9 – Førre-var-prinsippet

Selv om det skulle foreligge usikkerhet, tilsier førre-var-prinsippet at risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet skal tillegges avgjørende vekt.

Hypptige og unaturlige vannstandsendringer vil med stor sannsynlighet førre til:

- utvasking av strandsoner
- ødeleggelse av gyte- og leveområder for både amfibier og fisk
- redusert næringsgrunnlag for fugl og dyreliv

Dette er skader som i liten grad kan reverseres. De kommer i tillegg til naturlig variasjon.

På denne bakgrunn tilsier § 9 at søknaden ikke kan innvilges.

4. § 10 – Samlet belastning

Det skal vurderes hvilken samlet belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Oppoftevannet er i dag et uregulert og relativt urørt system. Nettopp derfor vil et nytt inngrep av denne størrelsen utgjøre en vesentlig endring i belastningen.

Tiltaket må også sees i sammenheng med:

- inngrep knyttet til regulering av vannhøyde på 1,2m. Hva skjer i år med lite nedbør? Skal uttak til fiskeoppdrett opprettholdes uansett naturlige svingninger? Da blir strandsonen liggende tørr og alt liv der dør...
- en stadig endring i vannstanden på 1,2m vil på sin side vaske ut den viktigste leveområder for insekter og bunndyr i vannet. En viktig faktor for alt liv både under og over vann i dette isolerte økosystemet som Oppoftevannet er i dag.
- Framtidige potensielle inngrep dersom tilsvarende praksis tillates, vil bane vei for en ny og uheldig utvikling i oppdrettsnæringen. Å flytte oppdrettsnæringen på land skulle jo sikre en mer bærekraftig produksjon for fremtiden, og ikke skape nye utfordringer og skader for naturen på land.

Tiltaket representerer en ny og betydelig belastning på et sårbart system, og strider dermed mot § 10.

5. § 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Naturmangfoldloven slår fast at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse.

I denne saken fremstår det tydelig at:

- alternativ bruk av sjøvann (med eventuell avsalting) er teknisk mulig
- dette alternativet er dyrere ja, men allerede før byggetrinn 1 ble godkjent - ble valg av Oppoftevannet tydelig signalisert som ikke ønsket.
- det omsøkte tiltaket velges for å redusere kostnader. Varierte strømpriser er et politisk valg som påvirker alle – også oppdrettsnæringen.
- å løse et økonomisk problem med høye strømpriser over på uberørt natur er ikke akseptabelt da både avsaltings-teknikk og fysisk vannledning ligger etablert i sjøen i dag og var en klar forutsetning for opprinnelig tillatelse.

Det er ikke i tråd med § 11 å velge en løsning som påfører naturen skade for å spare kostnader. Anlegget ble i utgangspunktet godkjent med tilførsel av vann i produksjonen fra sjøen – noe som er fullt mulig, med dessverre mer kostbart pga. økende strømpriser. Dagens strømpriser er et politisk valg. Løsningen ligger hos regjeringen og de avtaler som styrer det norske strømmarkedet. Dette kan endre seg.

Tiltakshaver må bære kostnaden ved mer miljøforsvarlige løsninger på lang sikt.

6. § 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Etter § 12 skal det tas utgangspunkt i de teknikker og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater.

Her er det avgjørende at oppdrettsanlegget er lokalisert ved sjøen.

Det foreligger dermed et åpenbart alternativ: bruk av sjøvann med rensing eller avsalting.

Å etablere en 13 km (fri sikt) – i praksis kanskje 18-20 km rørledning for uttak av ferskvann fra et uberørt innlandsvann fremstår ikke som en miljøforsvarlig løsning på lang sikt når:

- en lokal ressurs (sjøvann) er tilgjengelig rett utenfor døra
- havet er en stabil leverandør av nok vann hele året – uavhengig av tørrår sommer/vinter
- tiltaket medfører naturinngrep i uberørt natur
- økologiske konsekvenser vil påvirke livet over og under vann.

Tiltaket er derfor i strid med § 12.

7. Oppsummering og konklusjon

Søknaden om uttak av vann fra Oppoftevannet er i strid med flere sentrale prinsipper i naturmangfoldloven:

- § 8: utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag
- § 9: føre-var-prinsippet tilsier avslag
- § 10: uakseptabel samlet belastning
- § 11: kostnader skyves over på naturen
- § 12: bedre og mer miljøforsvarlige alternativer foreligger

I tillegg kommer de betydelige negative konsekvensene for:

- biologisk mangfold
 - fugle- og dyreliv
 - friluftsliv og allmenne interesser
 - sette presedens for fremtidige anlegg strukturer
-

På denne bakgrunn bes det om at Norges vassdrags- og energidirektorat avslår søknaden.

Tiltaket fremstår som unødvendig, uforholdsmessig og rettslig uholdbart etter naturmangfoldlovens grunnleggende prinsipper. Næringen selv skal bære det økonomiske ansvaret det er å drive oppdrett av fisk på en fremtidsrettet måte som ganger både folk og bygd, naturen og livet i der - på en trygg og bærekraftig måte. Regningen skal ikke sendes tilbake til naturen men bæres av utbygger gjennom nødvendige driftsløsninger. Det er en åpenbar grunn til at fiskeoppdrettsanlegg ligger langs havet. 100% lukkede anlegg i sjøen hadde vært det beste etter min mening, men lukkede anlegg på land er et godt bidrag til 100% kontroll. Landbasert fiskeoppdrett vil allikevel være en erstatning for anlegg liggende i sjøen. Da skal også ressursene brukes derfra. Det er kontrollen over produksjonen som er initiativet med landbasert produksjon og da er det driver som må koste dette økonomisk gjennom å benytte havet som vannressurs i denne produksjonen - og ikke påvirke naturen negativt i områder som i utgangspunkt ikke har noe med denne oppdrettsnæringen å gjøre.

Hilsen Jan Broder Dahl.

Farsund.